

У Х В А Л А

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянки України Драмарецької Валентини Григорівни щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 257 Цивільного процесуального кодексу України

м. К и ї в
13 липня 2016 року
№ 57-у/2016

Справа № 2-29/2016

Конституційний Суд України у складі суддів:

Бауліна Юрія Васильовича – головуючого,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Касмініна Олександра Володимировича,
Колісника Віктора Павловича,
Кривенка Віктора Васильовича,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Мельника Миколи Івановича,
Мойсика Володимира Романовича,
Саса Сергія Володимировича,
Сліденка Ігоря Дмитровича – доповідача,
Тупицького Олександра Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шевчука Станіслава Володимировича,

розглянув на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянки України Драмарецької Валентини Григорівни щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 257 Цивільного процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Сліденка І.Д. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Суб'єкт права на конституційне звернення – громадянка України Драмарецька В.Г. – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положення частини першої статті 257 Цивільного процесуального кодексу України (далі – Кодекс), а саме: „заява фізичної особи про встановлення факту, що має юридичне значення, подається до суду за місцем її проживання“.

На думку суб'єкта права на конституційне звернення, судами загальної юрисдикції у справах однієї категорії за однакових юридично значимих обставин положення частини першої статті 257 Кодексу застосовується неоднозначно.

Як зауважує Драмарецька В.Г., в одних судових рішеннях зазначено, що заява фізичної особи про встановлення факту, що має юридичне значення (у тому числі й щодо встановлення належності правовстановлюючих документів стосовно нерухомого майна), подається відповідно до частини першої статті 257 Кодексу до суду за місцем її проживання, оскільки положення цієї статті застосовується в окремому провадженні та носить конкурентний характер як і норми, що закріплюють правила підсудності при пред'явленні позовних вимог в порядку позовного провадження. В інших випадках суди України вказують, що правило виключної підсудності, передбачене частиною першою статті 257 Кодексу, не застосовується, якщо подано заяву про встановлення юридичного факту належності особі правовстановлюючого документа на об'єкт нерухомого майна, та/або ця належність нерозривно пов'язана з нерухомим майном та правом розпорядження таким майном.

Автор клопотання стверджує, що неоднозначне застосування положення частини першої статті 257 Кодексу може призвести до порушення його конституційних прав на набуття права приватної власності в порядку, визначеному законом (стаття 41 Конституції України), на судовий захист (стаття 55 Конституції України, стаття 4 Кодексу, стаття 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року).

На підтвердження фактів неоднозначного застосування положення частини першої статті 257 Кодексу до конституційного звернення долучено копії ухвал апеляційних судів Київської області від 29 березня 2015 року, Дніпропетровської області від 7 грудня 2015 року, Миколаївської області від 15 квітня 2014 року, Харківської області від 28 серпня 2013 року, від 18 грудня 2014 року, Полтавської області від 10 жовтня 2011 року, від 11 серпня 2015 року. Також у конституційному зверненні Драмарецька В.Г. посилається на судову практику пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, викладену у пункті 44 постанови „Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ“ від 1 березня 2013 року № 3.

2. Конституційний Суд України, вирішуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з прийняттям Другою колегією суддів Конституційного Суду України Ухвали від 9 червня 2016 року про відмову у відкритті конституційного провадження у цій справі на підставі пункту 2 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“, виходить з такого.

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ у конституційному зверненні має зазначатися обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні положень Конституції України або законів України (пункт 4 частини другої статті 42); підставою для конституційного звернення щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів України є наявність неоднозначного застосування положень Конституції України або законів України судами України, іншими органами державної влади, якщо суб'єкт права на конституційне звернення вважає, що це може призвести або призвело до порушення його конституційних прав і свобод (стаття 94).

2.1. Предметом офіційного тлумачення Конституційного Суду України можуть бути статті (окремі положення) Конституції та законів України, що потребують роз'яснення, тож автор клопотання має вказати, які саме їх положення неоднозначно застосовуються судами України, іншими органами

державної влади і потребують офіційного роз'яснення з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи.

Зі змісту конституційного звернення вбачається, що Драмарецька В.Г., порушуючи питання про офіційне тлумачення положення частини першої статті 257 Кодексу, не конкретизувала, що саме в ньому є незрозумілим і потребує офіційного тлумачення.

Як неодноразово зазначав Конституційний Суд України, невизначеність предмета тлумачення унеможливорює здійснення офіційної інтерпретації положень Конституції України та законів України (ухвали від 14 жовтня 2014 року № 88-у/2014, від 11 листопада 2015 року № 47-у/2015, від 20 квітня 2016 року № 26-у/2016).

2.2. Під неоднозначним застосуванням положень Конституції України або законів України слід розуміти різне застосування одних і тих же норм цих правових актів судами України, іншими органами державної влади за однакових юридично значимих обставин (Ухвала Конституційного Суду України від 12 травня 2010 року № 31-у/2010).

Аналіз конституційного звернення та доданих до нього матеріалів дає підстави для висновку, що положення Кодексу, щодо офіційного тлумачення якого звернулася Драмарецька В.Г., було застосоване судами України за різних юридично значимих обставин.

Так, ухвали апеляційних судів Полтавської області від 10 жовтня 2011 року та від 11 серпня 2015 року, Харківської області від 28 серпня 2013 року постановлені за заявами про встановлення факту належності правовстановлюючого документа, у цих ухвалях суди однаково застосовували положення частини першої статті 257 Кодексу. Ухвали апеляційного суду Дніпропетровської області від 7 грудня 2015 року та апеляційного суду Київської області від 29 березня 2016 року (стосовно суб'єкта права на конституційне звернення) постановлені за позовами, які виникають з приводу нерухомого майна, пред'являються за місцем знаходження майна або основної його частини, тобто в порядку виключної

підсудності, і в цих ухвалах суди однаково застосовували положення частини першої статті 114 Кодексу.

Апеляційний суд Миколаївської області, розглянувши питання щодо підсудності судам України цивільних справ у спорах, в яких беруть участь іноземці, та проаналізувавши норми Кодексу, Закону України „Про міжнародне приватне право“, дійшов висновку, що у цьому випадку при вирішенні підсудності заяви громадянина Канади слід керуватися положеннями частини першої статті 114 Кодексу (ухвала від 15 квітня 2014 року).

Отже, аналіз зазначених ухвал судів загальної юрисдикції свідчить, що їх відмінність зумовлена не різним застосуванням положення частини першої статті 257 Кодексу, а неоднаковими юридично значимими обставинами.

Крім того, апеляційний суд Харківської області ухвалою від 18 грудня 2014 року у справі про встановлення факту належності правовстановлюючого документа скасував рішення суду першої інстанції, а справу направив на новий розгляд до суду першої інстанції. Відповідно до практики Конституційного Суду України скасовані судові рішення не можуть братися до уваги при вирішенні питання про неоднозначне застосування судами України положень Конституції України та законів України (ухвали від 19 листопада 2013 року № 53-у/2013, від 18 лютого 2015 року № 4-у/2015).

Наведене дає підстави для висновку, що конституційне звернення не відповідає вимогам пункту 4 частини другої статті 42, статті 94 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 2 статті 45 цього закону – невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, Законом України „Про Конституційний Суд України“.

Враховуючи викладене та керуючись статтею 153 Конституції України, статтями 42, 45, 50, 94 Закону України „Про Конституційний Суд України“, Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянки України Драмарецької Валентини Григорівни щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 257 Цивільного процесуального кодексу України на підставі пункту 2 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ